

166 . Pietroasa Mică | Comuna: Pietroasele | Județ: Buzău | Punct: Gruiu Dării | Anul: 2001

Anul: 2001

Cod RAN: 48539.01

Perioade: Preistorie, Protoistorie

Epoci: Neolitic, Eneolitic, Epoca bronzului timpuriu, Epoca bronzului, La Tène

Tipuri sit: exploatare/carieră

Categorii sit: Domestic

Autori: Vasile Dupoi, Mihaela Denisia Liușnea, Charlotte Ludmer, Roxana Matei, Sebastian Matei, Stănică Pandrea, Valeriu Sîrbu

Instituții: Universitatea "Spiru Haret", București, Universitatea Dunării de Jos, Galați, Instituție Nedefinită, Instituție Nedefinită, Muzeul Județean Buzău, Muzeul Brăilei, Muzeul Brăilei

Raport

Reluarea săpăturilor, după o întrerupere de peste 10 ani, era necesară pentru că o serie de probleme rămăseseră nelămurite, între care amintim: tipul și structura fortificației, stratigrafia, natura complexelor, tipul de monument pentru sec. I a. Chr. - I p. Chr. etc.

Incinta, de formă aproape dreptunghiulară, are acum o lungime de 70-75 m și o lățime de 35-50 m, deci include o suprafață de cca. 2500-2600 m²; în mare parte a fost afectată de carierele de piatră și de eroziune, astfel că se poate estima că în epoca dacică a avut o suprafață de 3500-4000 m². Prin forma sa tronconică, cu trei laturi abrupte, platoul era ușor de apărat și fortificat, întrucât este format din masive de calcar și gresie, iar lemnul este din abundență în zonele din jur.

Fortificația. Pe latura de V, cea mai vulnerabilă, și, parțial, pe cea de NV vestigiile fortificației sunt încă impresionante, ele observându-se pe o lungime de 55-60 m, cu o lățime la bază de 14-16 m și o înălțime, în dreptul paramentelor, de 3,50 - 3,75 m. Foarte probabil și laturile de S și E au fost apărate, dar aici exploatrările de calcar au distrus zonele unde s-au aflat fortificațiile. În ultima fază, din sec. I a. Chr. - I p. Chr., pe laturile de V și NV a fost ridicat un zid cu două paramente și emplecton, lat de 2,10 - 2,20 m. Paramentele, păstrate pe maximum 3-4 asize, sunt clădite din dale din calcar, îngrijit fasonate, de mărimi diferite, iar emplectonul este format din pietre mici și mijlocii, de forme diverse, legate cu pământ galben. În zona cercetată zidul n-a fost așezat direct pe stânca nativă, ci pe un "pat" de pietre și lut, iar fundația, cu o înălțime de 1,20 - 1,40 m, a fost îngropată într-o masă de pietre și lut galben. Deocamdată nu s-au identificat urmele vreunei infrastructuri din lemn. De la paramentul interior spre incintă, pe o lățime de 6-7 m, se observă o serie de intervenții în stâncă și zone cu blocuri masive din calcar, ceea ce indică amenajări anterioare, a căror rost urmează să-l stabilim în campaniile următoare.

Stratigrafia. În partea de NV a incintei s-au efectuat săpături, în patru suprafețe de câte 4 x 4 m, însă doar în S6 s-a ajuns până la sterilul arheologic, adică stânca nativă, astfel încât problemele stratigrafice vor fi abordate cu prudență.

Inventarul arheologic descoperit provine din eneolitic (materiale Cernavodă Ic și Cucuteni B2), din epoca bronzului (cultura Monteoru, fazele Ic3, Ic2 și Ia), geto-daci (sec. IV a. Chr. - I p. Chr.), plus rarissime piese din mileniul I p. Chr.

În zona cercetată geto-dacii au bulversat nivelurile monteorean și, parțial, pe cel eneolitic. În nici una din suprafețe nu s-au descoperit complexe de locuire in situ.

Grosimea stratului arheologic în S6 este de 1,40 - 1,60 m, el fiind constituit din depunerile de tip moviliță din epoca dacică (sec. I a. Chr. - I p. Chr.) și din depunerile, în mare parte nivelate și distruse, din eneolitic și bronz.

Complexe. În nivelul dacic târziu s-au identificat doar trei tipuri de complexe: depuneri de tip moviliță cu ringuri la bază, vetre și o singură groapă!

Aceste depuneri de tip moviliță se prezintă astfel: a) baza este marcată de ringuri de pietre, uneori suprapuse, de formă rotundă sau ușor ovală, cu diametre de 1,50-3 m; câteodată, în interior au vetre ori s-au depus resturile unor vetre; b) umplutura cuprinde pământ și pietre, bucăți și pigmenți de vetre și pereți arși, oase de animale, plus un bogat și variat inventar format din vase ceramice, întregi sau fragmentate, unelte și ustensile, podoabe, monede etc.; c) deasupra depunerilor s-a așezat o masă de pietre, mai mult sau mai puțin compactă.

Spre exemplificare, descriem Complexul nr. 1 (C1D1, din S6-S7).

Vom prezenta elementele esențiale ale acestei depuneri întrucât este una tipică și are un inventar bogat.

De formă aproape rotundă la bază ($D = 2,75 - 2,85$ m), depunerea s-a evidențiat stratigrafic pe o înălțime de peste 0,80 m (între 0,40 - 1,24 m adâncime). Complexul era marcat la bază de un șir intermitent de pietre și depuneri de inventar arheologic. Depunerea a fost acoperită, placată, cu pietre mici și mijlocii, plus fragmente de vase. În profilul vestic al secțiunii S7 se observa clar cum dărâmătura fortificației, oblică și liniară, a căzut peste placarea semicirculară a complexului.

Umplutura complexului era formată dintr-un amestec, pe orizontală și verticală, de pământ gălbui-cenușiu măzăros în partea superioară și cenușiu-afânat în cea inferioară, pigmenți și bucăți de lipitură arsă și de vatră, oase de animale, pietre, plus un bogat și variat inventar arheologic.

Inventarul arheologic constă din vase întregi și fragmentare, sute de fragmente de vase dacice și elenistice, unelte și ustensile, arme și podoabe, piese diverse etc.

În partea central-nordică s-au depus vase întregi sau sparte in situ și vase fragmentare, între care amintim: borcane, cești-opaițe, cupe și picioare de fructiere, strecurători, capace etc.; între acestea sunt semnalat și câteva funduri de borcane.

În complex s-au aflat peste 25 de piese din bronz și fier (fibule, un ac de păr, verigi, oglinzi, cuțite, cârlig de undiță, plăcuțe etc.), 6 fusaiole, un vârf de săgeată din os, o bilă din piatră etc.

Precizăm că aici s-au depus o serie de piese întregi, atât vase ceramice, cât și piese din fier sau bronz ori lut.

Desigur, o bună parte din umplutura lui provine din stratul arheologic, dovada cea mai clară fiind cele câteva fragmente de vase eneolitice și monteorene; de semnalat și marea cantitate de oase de animale, unele parțial arse, de la variate specii de animale.

Desigur, înălțimea inițială a depunerii trebuie să fi fost de cel puțin 1 m, dacă ea avea acum cca. 0,85 m; faptul că n-a avut un ring compact din pietre masive, pe mai multe nivele, a făcut ca o parte a depunerii să depășească limitele lui inițiale.

Pe baza ansamblului inventarului, depunerea poate fi datată la mijlocul / a doua jumătate a sec. I p. Chr., piesele din epocile anterioare fiind antrenate în umplutura depusă.

Se observă o evidentă succesiune a complexelor, atât pe orizontală, cât și pe verticală. De exemplu, în S6, complexele nr. 1 și nr. 6, suprapuneau complexul nr. 4, de la care s-a păstrat doar ringul, iar în S9, complexele nr. 2 și 3 se aflau la nivele diferite. Doar prin cercetarea unor mari suprafețe și prin analiza minuțioasă, comparativă, a inventarelor din aceste complexe se va putea sesiza dinamica depunerilor.

Inventarul arheologic este bogat și variat.

Eneolitic. Întrucât doar în câteva situații s-au găsit materiale in situ, nederanjate de nivelare, inventarul este fragmentat și reprezentat, îndeosebi, din fragmente de vase și rare unelte și ustensile din silex, os și piatră. Vasele de tipul Cernavodă Ic sunt ornamentate cu șiruri mici de impresii realizate cu șnurul sau cu o unealtă cu vârful ascuțit, iar cele de tip Cucuteni B sunt pictate cu benzi de culoare brună, neagră ori roșie, fie direct pe peretele roșu al vasului, fie pe un fond de vopsea alb-gălbuie.

Cultura Monteoru. Deoarece tot stratul arheologic al acestei culturi a fost bulversat și nivelat de către

daci, singurele materiale recuperate au fost fragmentele de vase, de diverse forme și mărimi, caracteristice etapelor Monteoru Ic3, Ic2 și Ia.

Epoca Latene

Din sec. IV-III a. Chr. nu s-a descoperit nici un complex in situ, ci doar puține fragmente de vase: a) modelate cu mâna-borcane, vase tronconice sau bitronconice, cu proeminențe pentru manevrare, decorate cu brăuri alveolate sau crestate, castroane cu gura invazată sau verticală, și b) modelate cu roata: castroane ori străchini cu gura invazată și, mai rar, căni, de culoare cenușie ori neagră.

Din sec. I a. Chr. - I p. Chr. s-a descoperit o gamă variată de piese: vase ceramice, unelte și ustensile, accesorii vestimentare și podoabe, arme etc. Este de menționat că marea majoritate a pieselor s-au aflat în depunerile de tip moviliță.

Vasele ceramice includ aproape toată gama de recipiente cunoscută în olăria geto-dacică a acestei epoci, atât ca forme, tehnici de modelare, ardere și decorare, cât și ca motive ori compoziții decorative.

Importurile elenistice constau, îndeosebi, din fragmente de amfore, dar și de alte recipiente ceramice sau din sticlă ori metal. Importurile romane sunt mult mai reduse.

Uneltele și ustensilele sunt reprezentate din cuțite din fier ori piese din os, corn, lut și piatră, iar armele din vârfuri de săgeți din fier, bronz sau os. De semnalat numărul extrem de mare de "fusaiole" și rondele.

Accesoriile și podoabele sunt reprezentate de fibule, inele, cercei, brățări din fier și bronz, din mărgelă din sticlă etc. De semnalat pintenii și cârligele de undiță din fier, ca și o figurină antropomorfă din lut.

Cronologia. Pe baza descoperirilor de până acum, inclusiv a celor din intervalul 1973-1989, se poate afirma că există vestigii din eneolitic (cca. 3700/3650-

3400/3300 a. Chr.), din epoca bronzului (cca. 2400 - 2100 a. Chr.) și din epoca geto-dacică (cca. 350-200 a. Chr. și cca. 125/100 a. Chr. - 101/106 p. Chr.); prima jumătate a sec. II a. Chr. pare a nu fi documentată, iar majoritatea pieselor provin din sec. I p. Chr.

Izolată s-au găsit și piese din mileniul I p. Chr. sau evul mediu.

Considerații finale. Vom avea în vedere și campaniile anterioare, deci o suprafață de peste 800 m².

Întrucât pentru eneolitic și epoca bronzului s-a săpat extrem de puțin în nivelurile lor arheologice, iar acestea au fost bulversate în epoca Latene, este dificil de făcut aprecieri de ordin general.

Din sec. IV - III a. Chr. nu s-a descoperit nici un complex in situ, iar numărul pieselor este redus, astfel că rămâne cercetărilor viitoare clarificarea situației.

În schimb, pentru sec. I a. Chr. - I p. Chr. putem afirma că este vorba de o incintă fortificată cu un zid cu două paramente și emplecton, în care complexul tipic este reprezentat de depunerile de tip moviliță cu ring la bază, câteodată cu vatră în interior. De regulă, aceste depuneri conțin vase întregi sau sparte in situ, plus o serie de alte piese: unelte și ustensile, podoabe, monede, armament), figurine antropomorfe ori zoomorfe etc. Deocamdată nu s-a descoperit, indubitabil, nici un complex de locuire in situ, întrucât nu s-au găsit gropi de bordeie ori podine, pereți prăbușiți, arși sau nu, ori zone amenajate și concentrări tipice de materiale de la locuințe de suprafață. Nu s-au găsit nici ateliere ori amenajări de tipul anexelor gospodărești. În afara depunerilor de tip moviliță s-au mai găsit câteva vetre și doar o singură groapă.

În toată suprafața din incinta cercetată până acum, de aproape 800 mp, s-au găsit numeroase depuneri cu ringuri la bază, ce par a se grupa pe nuclee și "înșira" pe direcția SE - NV. Există ringuri concentrice, ringuri - "mamă" cu alte ringuri adosate, suprafețe compacte de pietre etc. Depunerea unor piese întregi - vase, unelte, arme, podoabe etc., uneori destul de numeroase, deci renunțarea la bunuri de valoare, nu poate fi explicată fără o motivație culturală.

Doar cercetările viitoare vor putea lămuri dacă toată incinta a fost folosită, în sec. I a. Chr. - I p. Chr., pentru depuneri votive sau numai o parte a ei și ce tipuri de situri au fost aici în epocile anterioare.

Informații suplimentare online

[Raportul 1462 din cronica.cimec.ro](#)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](#)
